UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Iurisdictionum, Iudiciorum, & Criminum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CCX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96538

Visual Library

tertio, eiusq; Reueren. Camerario, ſi uſuras ultra pro cẽtenario exegerint, editæ fuerunt ſub die 5. Iunij, & 4. & 12. Iulij, & die 27. Februarij, anni 1545. imponẽdo iudæis ꝯ faciẽtibus pœnã ducatorũ decẽ qualibet uice, qa rñdetur, ꝙ poſtea idẽ Paulus tertius die 23. Iulij 1545. & die 30. Iunij 1546. ꝯriũ ordinauit cũ ſufficiẽti derogatione p̃miſſorũ, ꝯfirmãdo literas Camerarij poſteriores datas ſub die 3. Iulij. 1545. & ſub die 24. Iunij 1546. qbus ꝯceſſa fuit iudęis utẽdi ſuis antiqs capitulis, & exigẽdi uſuras illicitas, & immoderatas, ac vſuras vſurarũ, ipſosq; hebræos à qbuſcũque crĩbus, & pęnis incurſis abſoluẽdos. Ex qbus cõſtat, iudęos eſſe tutos ab oĩ impoſitione pœnæ crĩs uſurarũ, nã q auctoritate canonis, & Papæ peccat, ñ dr̃ male facere, nec pęnã meretur, l. gracchus C. de adul. & c. q peccat, 23. q. 4. Præterea † cũ ſecta vniuerſitas, & multitudo iudęorũ, & eorũ ſinguli hoc peccauerint, dignãq; cãm excuſationis ex literis apoſtolicis habeãt, ſanè uenia digni sũt, qa ubi idẽ morbus plurimos occupauerit, nihil aliud relinquitur quã dolor, & gemitus, ac ẽt cũ ꝯtagio peccandi multitudinẽ inuaſerit, diuinæ diſciplinæ ſeuera miſericordia eſt neceſſaria, ut in c. non poteſt, 23. q. 4. De reliquis me ad ea, q̃ alij prudẽtiſſimi ꝯſultores ad fauorẽ iſtorũ hebræorũ dixerñt, in totum remitto, quorum dictis tãquam iuſtis, & quibus nihil addi poteſt, omnino eſt ſtandũ, & ſecundum illa ad fauorem inquiſitorũ iudicãdum eſſe cenſeo. Laus Deo.

S V M M AE.

Cauſa uſurarum etiam incidens eſt per iudicem eccleſiaſticum cognoſcenda, & donec illa fuerit terminata, eſt interim in cauſa principali coram ſeculari ſuperſedendum.

Fructus pignoris ſunt in ſortem compenſandi, et quare, num. 19.

Vſuraria cauſa dicitur eſſe ſpiritualis, & propter peccatum cognoſcenda per eccleſiaſticum, & non per ſecularem, num. 5.

Teſtes examinati, et probationes factæ in una cã, & in uno iudicio an in alio proſint, & probent, & nu. 29. ubi id declaratur.

Iudex ſecularis, qui de principali cauſa cognoſcere cœpit, ſi ratione cauſæ eccleſiaſticæ incidẽtis ea ad eccleſiaſticum iudicem fuerit deuoluta, prohibetur de ea principali cognoſcere, quouſque illa incidens fuerit per eccleſiaſticum deciſa.

Inhibitio per iudicem eccleſiaſticum de cauſa eccleſiaſtica incidenti cognoſcentem factæ uirtus durat etiam poſt ſententiam latam, quando adhuc dicta cauſa incidens coram eccleſiaſtico per appellationem pendet.

Simulationis contactus ſpecie debet in libello ſuper hac ſimulatione formato exprimi, aliàs libellus eſſet ineptus, & ex illo agens ſuccumberet;

Et quid amplius in hoc libello requiratur.

Simulationis contractus ſpecies eſt multiplex.

Pignoratitia actio cui, contra quem, ad quid, & quando detur.

Oblatio pecuniæ debitæ facta per debitorem creditori an ſufficiat, & num. 25.

Iudex ſecularis tenetur quidem ſuper cauſa ſeculari principaliter coram eo intentata ſuperſedere, quando cauſa ſpiritualis in eam incideret, donec hæc incidẽs cauſa ſpiritualis fuerit per eccleſiaſticum terminata, ſed non impeditur, etiam ſtante inhibitione iudicis eccleſiaſtici, in alio iudicio cognoſcere de alia cauſa mere ſeculari, quæ non eſſet eccleſiaſtica, nec ſpiritualis, nec cum illam connexitatem haberet, licet ſimilitudinem aliquam cum principali aliàs coram eo intentata haberet.

Ex contractu ſimulatæ uenditionis poteſt reſultare mutuũ, & pignus præſumptum, & tamen uſurarum præſumptionẽ ceſſare.

Et ſi ex eo inferatur mutuum, ſeu pignus, ac uſuraria prauitas, debitor, ſi uelit, poteſt ſolum ad reſtitutionem pignoris, & non uſurarum agere.

Et tunc cauſa non eſt eccleſiaſtica, nec cum ea connexitatem habet, & num. 26. & 27.

Mixtum, & ſimplex inter ſe ſpecie differunt.

Inhibitio iudici ſeculari facta per eccleſiaſticum cognoſcentem de cã ſpirituali incidenti ad cauſam principalem coram ſeculari motam ſolum quoad cauſam illam motam ſuum effectum operatur, & nõ quoad aliam cauſam ſecularem poſtea mouendã.

19 *Cauſa uſuraria non dicitur mota ex eo, quod petatur, fructus ex pignore perceptos in ſortem computari.*

20 *Iudex ſecularis, quando cauſa eccleſiaſtica incidens fuit ab eccleſiaſtico terminata per ſententiam, quæ in rem iudicatam tranſiuit, poteſt ſuper cauſa principali cognoſcere, atque procedere, non obſtante inhibitione ſibi per eccleſiaſticum facta.*

21 *Appellationi poteſt renunciari ad effectum, ut ſententia in rem iudicatam tranſeat.*

22 *Appellationi renunciatur per actũ illi contrarium, & quomodo.*

23 *Simulatio uenditionis ad tractatum mutui, & pignoris dicitur ſpecies ſimulationis de contractu ad contractum, & differt ab alijs ſpeciebus ſimulationis, & maximè ab ea, quæ dicitur de contractu ad ſe ipſum.*

24 *Actionis ſpecies intentata, ſufficit, quòd ex uerbis libelli colligatur, licet ſingulariter, & nominatim non exprimatur.*

25 *Oblatio debitoris pro liberatione pignoris quando ſufficiat, & quando ſecus.*

26 *Cauſa contractus ſimulati uerè pignus, & mutuum continentis, & ſi uſuram quoque contineat, & ſic mixturam iuris eccleſiaſtici habeat, tamen agendo ſolum ſuper ſimulatione ad reſtitutionem pignoris, & non ſuper uſuris, dicitur merè ſecularis, & coram ſeculari moueri poteſt, ut de illa uſque ad ſententiã incluſiuè cognoſcat, nec tunc iudex eccleſiaſticus ratione uſurarum non petitarum poſſet ſe in ea intromittere.*

27 *Mutuo cõtracto ſub pignore cum pacto expreſſo uſuras ſoluendi, poteſt debitor, ſi uult, coram ſeculari merè ſeculariter ſolũ ad pignoris reſtitutionem agere, & nõ petendo uſuras, cauſa eſt merè ſecularis per ſecularem cognoſcenda, & terminanda.*

28 *Contractus ſimulatio, & uſuraria prauitas illius ex quibus colligatur.*

EPITOME.

CAVSA ſuper ſimulatione cõtractus uerè pignus, & mutuũ, ac ẽt prauitatẽ uſurariã cõtinẽtis tàm ſup ſimulatione contractus, q̃ ſuper uſuraria prauitate ſimul corã iudice ſeculari prius intẽtata, & per iudicẽ eccleſiaſticũ rõne cauſæ uſurariæ corã eo prius cognoſcẽdæ, & terminãdæ inhibitione ipſi iudici ſeculari facta, ſi poſtea corã eodẽ iudice ſeculari cã ſolũ ſup ſimulatiõe ꝯctus ad reſtitutionẽ pignoris nulla facta mẽtiõe de uſuris mota fuerit, cãm hãc dici merè ſecularẽ, & eſſe diuerſã à prima, & iudicẽ ſecularẽ poſſe de ea cognoſcere, nõ obſtante inhibitione iudicis eccleſiaſtici, hic plenè demonſtratur.

CONSILIVM CCX.

CORAM do. Iudice Auditore ꝯſilij iuſtitiæ ciuitatis Florẽtiæ die tertia Februarii anni 1549. pro parte Illuſt. & Magnifici Comitis Ioãni Frãciſci q. filij, & hæredes do. Chriſtophori de Gõzaga, & do. Paulæ de Montedolio cõſortũ, ꝯ quoſdã deſcẽdẽtes, & hæredes in effectu q. do. Caroli Comitis Planarij ꝓductus fuit, libellus ſuper ſimulatione contractus, & prauitate uſuraria cuiuſdam contractus aſſertę uenditionis iamdiu inter dictã do. Paulam aſſertã uẽditricẽ, & dictũ do. Carolũ aſſertũ emptorẽ factæ de qbuſdam caſtris, & bonis ꝓ aſſerto pretio florenorũ mille, & ducẽtorũ, & cũ pluribus, & uarijs pactis hinc inde celebratis, vt in inſtrumẽto publico latius cõtinet̃, nã dicebat̃, inter dictos cõtrahẽtes uerè fuiſſe cõtractũ mutuũ de florenis mille, & ducẽtis, quos tunc do. Paula in magna neceſſitate cõſtituta ꝓ aſſerto pretio dictorũ bonorũ ſe recepiſſe cõfeſſa fuit, ac uerè ẽt fuiſſe celebratũ cõtractũ pignoris de dictis caſtris, & bonis, ut aſſerebatur, uẽditis ꝓ tuitione crediti dicti do. Caroli, & cũ promiſſione ꝑ ipſam do. Paulã facta de ſoluendis certis magnis affictibus ipſi do. Carolo pro uſuris, & intereſſe fictione, & ſimulatione affictuũ, & penſionum

nũ dictorũ caſtrorũ, & bonorũ imaginariè, & ſimulatè per do. Paulũ à dicto do. Carolo cõ ductorũ: quę caſtra, & bona, ut aſſeritur, uendita ipſa do. Paula, & ſucceſſiuè filij, hæredesque ſui à die dictæ aſſertæ uẽditionis poſt ꝑ triginta annos, & ultra ſemper, & cõtinuè poſſederũt, uſq; quo ab aduerſarijs ĩuaſa, & occupata fuere: Et propterea pro parte dicti Comitis Ioannis Franciſci agẽtis inſtitum fuit, ꝙ aduerſarij cogi deberent ad ſibi reſtituendũ dicta caſtra, & bona, & ad compẽſandum in ſorrẽ afflictus, & fructus, quos interim ipſi, & prædeceſſores ſui receperũt, & prout latius in dicto libello Comitis Ioannis Franciſci cõtinetur. Cum aũt poſt dicti libelli productionẽ hinc inde ad plures actus in iudicio proceſſum fuiſſet, & teſtes ẽt hinc inde examinati forent, cauſaq; iam eſſet inſtructa, pars aduerſa timẽs forſan, ne ſententiã cõtra ſe reportaret, oppoſuit cãm hanc nõ eẽ per ſecularem iudicẽ cognoſcendã, ſed per iudicem eccleſiaſticũ, ex quo pro parte agentis allegabatur, contractũ dictæ uenditionis uſurariam prauitatem
1 continere, † cuius cognitio de iure ad iudicẽ eccleſiaſticum ſpectabat, ut hr̃ in cle. diſpẽdioſam de iud. & per Abb. & alios in c. cum ſit, col. 4. extra de foro comp. cũ alijs vulgaribus, & interim ſuperſedẽdum eſſe in cauſa principali, donec cauſa uſuraria per iudicẽ eccleſiaſticũ terminaretur, c. tuam de ordi. cognit. c. lator, & c. ſuam, il 2. qui fil. ſint legit. Et hac de cauſa pars aduerſa ob incidentem cãm uſurarũ obtinuit cauſam hanc debere in Romana curia per iudicem eccleſiaſticũ cognoſci, & iudex datus inhibuit iudici ſeculari, ne de dicta cauſa, illiuſq; cognitione ſe intromittere in forma, & fortè propter negligentiam agentiũ nomine dicti Comitis Ioannis Franciſci iudex eccleſiaſticus ſententiã ad fauorẽ partis aduerſæ contra præfatum Comitem Ioannem Franciſcum protulit, à qua ſm̃ ea, quæ mihi proponuntur; pro parte dicti Comitis fuit appellatũ. Et pẽdẽte adhuc dicta cã prauitatis uſurariæ, & appellatiouis coram eccleſiaſtico, pro parte, & nomine dicti Comitis Ioannis Frãciſci corã eodẽ iudice ſeculari cõtra eoſdẽ aduerſarios productus fuit nouus libellus ſuꝑ eadem materia, ſeu diuerſa cã nullo modo uſurariã prauitatẽ tangente, nec cõcernente, qm̃ in eo narratum fuit nõ verè cõtractã fuiſſe uenditionẽ dictorũ caſtrorum, & aliorum bonorum, ſed uerè contractũ fuiſſe mutuum de florenis mille ducentis creditis ꝑ dictum do. Carolũ præfatæ do. Paulæ in magna neceſſitate conſtitutæ, quæ ſub ſimulatione uẽditionis dicta caſtra, & bona, ut aſſeritur, uendita ipſi do. in pignus aſſignauit: Et cum ipſi domino Carolo, & ſucceſſiuè filijs, & deſcendentibus hæredibus ſuis eſſet integraliter de dictis florenis mille ducẽtis ſatiſfactum, ipſiq; inuaſerĩt, & occupauerint, adhucque occupent dicta bona uerè, ut ſupra, pignorata, pro parte dicti Com. Ioannisfranciſci petitum eſt, ꝙ aduerſarij ſint per iudicem compellendi ad dictorũ bo
2 norũ reſtitutionem, † & ad cõpenſandum in ſortem fructus, & afflictus, quos ipſi, & anteceſſores ſui interim receperũt, iure hoc ſuadente ad tex. l. ſi rem, §. omnis, & l. ſi pecuniã, ff. de pign. act. & in l. 1. & 2. C. eo. c. 1. & 2. extra de uſuris: ex aduerſo aũt pars aduerſa cõtra hũc libellũ plura oppoſuit, & inter alia, qđ ex quo ſemel hæc cauſa ratione prauitatis uſurariæ ad iudicẽ eccleſiaſticũ fuerat deuoluta, & coram eo adhuc pẽdebat, de illa cauſa ſimulationis pignoris, & mutui iudex ſecularis, qui aliàs prius de ea cognoſcere cęperat, & cui fuerat inhibitũ, ſe intromittere nõ ualebat, donec cã eccleſiaſtica fuerit ꝑ eccleſiaſticum terminata, uel inhibitio reuocata, ut hr̃ in d. c. tuam, & c. lator, ibique Ant. & Abb. qui fil. ſint legit.

3 † cauſa.n. uſuraria, ſeu in qua uſurarũ cognitio
tur dr̃ eſſe ſpiritualis, & ideò ꝑ peccatum nõ per
culare, ſed per eccleſiaſticũ eſt cognoſcenda, ad
dita ꝑ Abb. & alios, cõiter in d. c. cũ ſit, col. 4. ¶
ẽt contra hunc ſecundũ libellum pars aduerſa op
ſuit, ꝙ & ſi ſuper eo iudex ſecularis ꝓcedere poſſe
tñ dictus Com. Ioan. Franciſcus actor nõ poterat ob
tinere, quia deducta per ipſum in hoc ſuo ſecundo
bello probata non fuerunt, & actore non proba
reus abſoluitur, & ſi ipſe nihil præſtiterit, l. qui ac
ſare. C. de eden. c. 1. ut eccleſia. benefi. & c. ſi. ext
iureiur. Et quamuis pro parte dicti Comitis Ioa
franciſci atteſtationes teſtiũ in prima cã inter e
partes examinatorũ fuerint in hac ſecũda cã pro
ctę, tñ ei ad obtinendum in hoc ſecũdo libello
proſunt, quoniam aut uolumus dicere, ꝙ hæc
dem cauſa cum prima, & tunc uerum erit dicere
de illa iudex ſecularis cognoſcere nõ poſſit, tum
tione incompetentiæ, tum quia illi fuit inhibitũ,
ſupra, tũ quia cauſa adhuc coram eccleſiaſtico pen
dere dicitur, aut uolumus dicere, ꝙ hæc cauſa
4 di libelli ſit diuerſa à prima, & † tunc uerum erit
re, ꝙ teſtes examinati, & probationes factæ in
non proſint in hac cauſa per ea, quæ uolunt
alij in l. admonendi, col. 14. uerſi. quęro, quid
teſtium, ff. de iureiur. & in l. cum lite mota,
iud. ſolui. & per canoniſtas in c. cum cãm, ext
ſtibus, cum ſi. ¶ Stantibus præmiſſis in facto,
narrantur, ſuper duobus principaliter eſt inſiſt
primum eſt, an iudex ſecularis, coram quo ſecũ
libellus productus fuit, nõ obſtãte inhibitione à
ce eccleſiaſtico facta, ut ſupra in prima cauſa,
ad inſtãtiam dicti Comitis Ioannisfranciſci, uel
procuratoris procedere. Secundũ dubiũ eſt, poſi
ꝙ procedere poſſit, utrum teſtes examinati, aliæq;
probationes factę ſuper primo libello probent inter
ipſas partes ſuper hoc ſecundo libello corã iudice
culari, præſertim ſi teſtes corã eodẽ iudice ſuper p
mo libello examinati fuerunt. ¶ Quoad primã di
cultatem uidetur, ꝙ iudex ſecularis cognoſcere nõ
poſſit, cum eadem ſit cã cum illa, ſuper qua iudex ec
cleſiaſticus proceſſit, & cognouit, ac etiam iudici ſe
culari inhibuit, nam ex quo inhibitio nõdum fuit
uocata, & cauſa nondum terminata, quia adhuc co
ram eccleſiaſtico ſaltẽ per uiam appellationis pẽ
re dr̃, ſequitur, ꝙ iudex ſecularis de huiuſmodi ca
5 ſa ſe intromittere non poteſt, tũ quia † cauſa qu
ca ſubſtãtiam uſurarum uertitur, ad eccleſiaſticũ
non ad ſecularem ratione peccati ſpectare cẽſe
d. cle. diſpendioſam, gl. & ibi ſcrib. in d. c. cum
6 foro comp. tum quia † iudex ſecularis, qui cœpi
principali cauſa cognoſcere, ſi ea ratione cauſæ
cleſiaſticæ incidentis fuerit ad eccleſiaſticum de
luta, prohibet̃ de illa principali cognoſcere, q
que cauſa incidens fuerit per iudicem eccleſia
deciſa, & terminata, d. c. tuã, & d. c. lator, ibiq;
7 tum etiam quia † ex quo adhuc cã incidens ecc
ſtica per appellationẽ coram eccleſiaſtico dr̃ p
re, uirtus inhibitoriæ durare cẽſetur, ut habet
Feder. de ſen. ad hoc allegatũ ab Abbate in d. c
col. ult. ¶ Secundo ur̃ Com. Ioannesfranciſcu
8 poſſe ſuper hoc ſecũdo libello obtinere, quia
lus ille fuit ineptus, & malè formatus, cũ in eo
fuerit expreſſa ſpecies ſimulationis cõtractus,
de iure erat exprimenda, aliàs ex dicto libello a
ſuccumbere debet, ad tradita per Bar. in conſi
ci. Petrus Nicolæ, & volunt do. de Rota in deci
bus Bellameræ deciſione. 716. inci. Nõ per hoc
2. Pet. de Anch. in conſi. 228. Ad corroboration
& Paul. de Caſtr. in rubr. C. plus ualc. quod ag

Et plus inquit Bellamera in dicta deciſione, col.2.
quòd ſolum debet exprimi ſpecies ſimulationis, ſed
etiam requiritur, ꝙ in libello declaretur cauſa, ex qua in
dicium fictionis, & ſimulationis propoſitę colligi va
leat, & nõ ſufficit illã proponere, niſi ẽt ſimulatio, ac
ſimulatio propoſita per teſtes, uel per urgẽtia indicia, &
præſumptiones iuris, uel facti probetur, vt per Anc.
in d. conſi. & in d. deciſ. & optimè per Alex. in conſi.
2. lib. 3. Sed in hoc ſecundo libello proponit, con
tractum fuiſſe ſimulatum, & fictitiũ ſimpliciter, nec
exprimitur talis cauſa, ex qua colligi poſſit indiciũ
ſimulationis ꝓpoſitæ, minusq́; legitimè probatũ re
peritur genus ſimulationis in libello ꝓpoſitũ, cũ in
ertã, ſeu in hoc iudicio nulla fuerit facta probatio,
agẽs de ſimulatione ſuccũbere dẽt, & rõ prædi
cti eſt, qa† multiplex eſt ſpecies ſimulationi ꝯtra
ctus, alia enim eſt, quæ ſit de ꝯtractu ad ſe ipſum, de
qua loquitur tex. in l. contractus, ff. de act. & obl. in l.
ff. de contrahen. emp. & in l. imaginaria, ff. de
iur. nec non in l. empor, ff. de aqua plu. arcen. &
in l. ꝯctum, ff. de dona. alia ẽ ſpecies, q̃ ſit de qua
litate ad qualitatẽ, ſeu de tp̃e ad tempus, uel de perſo
na ad perſonã, ut in caſu, l. quamuis, & l. cũ propria,
C. qſalte. vel ſibi, & ibi ſcrib. notant, & hr̃ per Paul.
C. plus uale. qđ agitur; alia eſt ſpecies ſimula
tionis contractus, quę ſit de contractu ficto ad cõtra
ctum qui verè agitur, de qua loquitur tex. in l. 1. & p
tot. C. plus uale. quod agitur, & ibi Paul. de Caſt. q
ſpecies oẽs refert poſt Bar. in d. conſi. & reaſ
ſumpſit Bellam. ĩ d. deciſ. ac ẽt Per. de Anc. in d. cõſi.
& Alex. in d. ſuo conſ. Agens ergo de ſimulatio
ne contractus dẽt in libello ſpeciẽ ſimulationis ꝓpo
nere, alioquin libellus tanquã incertus nõ valeret, &
eſſet reijciendus. ¶ Tertio principaliter agẽs ex hoc
ſecundo libello non ur̃ poſſe obtinere, quoniam cũ
agatur ad reſtitutionẽ bonorũ uerè pignoratorum
pro mutuo florenorum mille ducentorum cõtra de
ſcendentes, & hæredes Comitis Caroli, ur̃ intentata
actio pignoratitia, † quæ datur debitori cõtra credi-
torẽ, poſtquã de pecunia credita ſatisfactũ fuit, l. pe-
cunia, ff. de pign. act. Sed ita demum actione pigno-
ratitia poteſt contra creditorem agi ad pignus reſti-
tuendum, qñ omnis pecunia debita fuit ſoluta credi-
tori, uel de illa aliter fuit integraliter ſatisfactũ, l. ſi
rem, §. omnis, & §. fi. cum l. ſeq. ff. de pign. act. & arg.
l. quamdiu, C. de remiſſ. pigno. & in caſu, de quo agi
tur, non conſtat, ꝙ pecunia florenorum mille ducẽ-
torum fuerit integraliter ſoluta do. Carolo, nec hære-
dibus ſuis, immò ex uerbis agentis in libello poſitis
contrariũ infertur, cum is ſimpliciter ſe offerat uel-
le ſoluere omne reſiduum, qđ ſupereſſet, ergo ur̃, ꝙ
agens in hoc iudicio obtinere non poſſit, quia † non
ſufficit debenti ſoluere pecuniã debitã, niſi illam rea
liter, & actualiter creditori offerat, & deponat, ut in
l. reſiduũ, C. de remiſſ. pign. & arg. l. acceptã, C. de
uſuris, & l. ſolutum, §. ſi creditori, ff. de pign. act. cum
ſi. ¶ Præmiſſis tñ non obſtantibus, arbitror ſecundũ
iura, quæ mihi proponuntur, cõtrariam ſententiam
de iure ueriorem eſſe, ꝙ iudex ſecularis ſuper libello
ſimulationis coram ipſo ſecũda uice propoſito pro-
cedere poſſit, & potuerit, non obſtãte inhibitione ſi
bi per iudicem eccleſiaſticũ facta: Ad quod dicẽdũ
moueor, conſiderando, ꝙ † quando cauſa eccleſiaſti
ca, ſeu ſpiritualis incidit in ſecularẽ, quæ corã ſecula
ri cognoſcitur, ꝑp illarũ cõnexitatẽ, & ne alteri per
alterã fiat præiudiciũ, iudex ſecularis tenetur in ſe-
culari cã ſuperſedere, donec cã eccleſiaſtica, ſeu ſpi-
ritualis fuerit terminata, & deciſa, d. c. tuam, & d. c.
lator; ſed ſuper alia cã merè ſecularis, quæ nõ dicere
tur eccleſiaſtica, nec ſpiritualis, & conſequenter nõ
haberet connexitatem cum ſpirituali, licet aliquam
cum principali aliàs intentata ſimilitudinẽ haberet,
nõ impediretur iudex laicus in alio iudicio de ea co
gnoſcere, ſtãte ẽt adhuc inhibitione prius facta, qm̃
huiuſmodi inhibitio duntaxat uires ſuas extẽdit ad
cauſam ſecularem ſpirituali connexam, & non ad
aliam cãm diuerſam connexitatem cũ eccleſiaſtica
nõ habentem, ut infertur ex uerbis dictorum iuriũ,
uidelicet ex tex. in d. c. tuam, & in d. c. lator, & ſcrib.
ibi communiter, & eſt de mẽte Matthæi de Afflic. in
deciſio. Neapolit. deciſ. 30. & ſeq. qui in fortioribus
terminis uoluit, ꝙ quando, pendente cauſa ſpiritua
li mota incidenter ad cãm principalem corã iudice
eccleſiaſtico, mota fuit coram ſeculari alia cauſa di-
uerſa puta exequutionis promiſſionis factæ, tunc po
teſt, nõ obſtante illa pendentia cauſę ſpiritualis, pro
cedi ſuper dicta exequutione, cum ſine iuramento
obligatio, ſeu promiſſio peti poſſit, ut exequatur, ſi-
cut ſine prauitate uſurarum in caſu noſtro agi poſſet
pignoratitia actione ratione pignoris, reſultantis ex
contractu uẽditionis ſimulatè contractæ, quoniam
14 † ſtant ſimul, ꝙ ex contractu ſimulatæ uenditionis
mutuũ, & pignus præſumptum reſultet, & tñ ceſſet
uſurarum præſumptio, ut quia duæ ſolũ præſumptio
nes concurrãt inferrẽtes dũtaxat pignus, & mutuũ,
ſed non uſurariam prauitatem, quæ reſultat, qñ non
duæ tantũ, ſed tres, aut quatuor præſumptiones con
currerent, ut cõiter uidentur inferre doct. in d. c. ad
noſtram de emp. & uend. & in d. c. illo uos de pigno.
quamuis aliqui duas tãtũ ſufficere voluerint: Sed de
15 his inferius dicam. Præterea † ẽt in caſu, quo concur
rerent tot præſumptiones, quæ inferrent mutuũ, &
pignus fuiſſe contractum, ac ẽt uſurariam prauitatẽ
interueniſſe, non prohibetur is, qui uerè eſt debitor,
agere ſimpliciter ad reſtitutionẽ pignoris, & non ad
reſtitutionem uſurarũ, quoniam quilibet põt fauo-
ri ſuo renunciare, l. ſi quis in conſcribendo, C. de pa
16 ctis, & arg. c. debitores de iureiur. Et † hoc caſu uerũ
erit dicere, ꝙ hæc cauſa ſit diuerſa, & ſeparata à cau-
ſa eccleſiaſtica, quia nullã cũ eam connexitatem ha
bet, ex quo nullo modo agit̃ de prauitate uſuraria,
ſed ſolum de pignore, prout contingit in caſu huius
ſecundi libelli, nam prius pro parte Comitis Ioãnis
Franciſci fuit propoſitus libellus, in quo ultra ꝙ fue
rit petitum bona, quo uerè pignorata eſſe diceban-
tur, debere reſtitui, fuit etiam mota in dicto libello
cauſa prauitatis uſurarum, quæ reſultabat ex pluri-
bus præſumptionibus: Deinde in ſecundo libello ſo
lũ petitum fuit bona uerè pignorata, quæ ſub ſimu-
latione uendita fuerunt, ſimpliciter debere reſtitui
abſque eo, ꝙ de uſurarũ prauitate ageretur, ut ex te-
nore dictorũ libellorũ colligitur: Cauſa ergo mota
uirtute ſecũdi libelli cenſetur diuerſa à cã prauitatis
uſurarũ, quæ corã eccleſiaſtico iudice uerſa fuit: qđ
quidẽ manifeſtè apparet, quia prima habebat mixtu
rã prauitatis uſurarũ, & cõſequẽter erat cã mixta, ui
delicet partim ſecularis, & partim eccleſiaſtica, d. c.
tuã, & d. c. lator, ſecũda aũt in ſecũdo libello propo-
ſita erat ſimplex ſecularis ſup̃ pignoris reſtitutione;
17 Specie igitur erant inter ſe differentes, cũ † mixtũ, &
ſimplex ſpecie inter ſe differãt, l. 2. in prin. ibiq́; Bar.
& alij, ff. de uer. obl. & iõ quamuis cauſa illa uſuraria
adhuc corã eccleſiaſtico pẽdere diceret̃, tñ ñ debuit
Com. Ioannesfrãciſcus impediri, qn in ſecũdo libel
lo proponeret cãm; merè ſecularẽ, quæ nullã cũ cã
pendente cõnexitatẽ haberet, vt colligitur ex iis, q̃
ponit Afflic. in dictis deciſ. nec non ur̃ eſſe de mẽte
ſcrib. in d. c. tuam, & in d. c. lator, ubi Abb. in ſecũdo
notabili inquit, tex. in d. c. lator quotidie allegari,
ꝙ ſi quæſtio ſpiritualis ad principalem quæſtionem
coram

corã ſeculari incidit, illa dẽt ad eccleſiaſticũ remit-
ti,& ſuperſedẽdũ eſt per ſecularem iudicem in quæ-
ſtione principaliter mota,donec queſtio incidẽs ter
minata fuerit per illũ tex. & ſic Abb.ibi non dicit ſu
perſedendum eſſe in cauſa ſeculari mouenda,ſed in
cauſa principali iam mota: Ergo nõ obſtante cã ſpi-
rituali, ſeu eccleſiaſtica potuit actor ĩ alio libello de
nouo quæſtionem merè ſecularem coram eodẽ iudi
ce ſeculari mouere, ut de illa cognoſcere poſſit, nõ
18 obſtãte inhibitione ſibi,ut ſupra,facta,quia† inhibi-
tio operatur effectũ ſuũ dũtaxat quoad cauſam prin
cipalẽ iam motã,quæ habebat cõnexã cauſam uſura
riam,& ſic eccleſiaſticã,nõ aũt quoad cauſam merè
ſecularẽ poſtea coram eodẽ iudice ſeculari mouen-
dã,ut infert ex uerbis Abb.in d.c.tuã,col.ul.in prin.
& ex dictis iuribus,ſi rectè cõſiderentur, & ex uerbis
Feder.de ſen.in conſi.126.inci.In cauſa do.Campio
19 li.¶Nec his refragatur,† ꝙ ex quo in ſcdo libello pe
titũ fuit,fructus,& affictus perceptos debere in ſortẽ
cõpenſari,ex hoc inferatur,ꝙ etiam in ſecũdo libel-
lo fuerit motacauſa ſapiẽs prauitatẽ uſurariã, arg.c.
1.& 2.extra de uſuris,& no.in c.conqſtus,eo.ti.Quia
reſpõdetur,ꝙ & ſi de natura pignoris ſit,ꝙ creditor,
qui ex re pignorata fructus percepit, illos in ſortem
cõputare teneatur,l.1.& 2.C.de pig.actio. tñ ex hoc
non infertur,ꝙ creditor in prauitatẽ uſurariam inci
derit,& tãquã uſurarius teneatur tales fructus com-
pẽſare,ſed potius tenetur ex natura cõtractus pigno
ris,d.l.1.& 2.Et ratio eſt,quia cũ creditor rem pigno
ratã poſſideat non ſibi,ſed alij,hoc eſt debitori,quia
debitor verè poſſidet,ſequitur, ꝙ creditor non facit
fructus ſuos,ſed illos tenetur debitori reſtituere,uel
in ſortem computare d.l.1.& 2.nam poſſeſſio eſt cã
acquiſitionis fructuum, ut plenè traditur per Bar.&
alios in l.3.§.ex cõtrario,ff.de acquir.poſſ.Quamuis
ergo petitũ fuerit in libello,fructus perceptos debe-
re in ſortem computari per illũ,qui eſt loco credito
ris, tamen ex hoc non infertur, ꝙ cauſa uſuraria in
ſecũdo libello mota fuerit, nam petitum fuit illud,
quod dicitur de natura contractus, quod non infert
contractũ fuiſſe uſurarium,niſi qñ pacto conuẽtum
eſſet, ꝙ creditor fructus rei pignoratæ lucrari debe-
ret,nam tũc uſura eſſet,quia ſic aliquid ex pacto ſor-
ti mutuatæ accederet, & hoc eſt, quod uoluit tex.in
d.c.1.& 2.cum alijs,extra de uſuris.¶Secũdo princi-
paliter ad fauorẽ do.Comitis Ioannisfrãciſci,ꝙ po-
tuerit corã eodẽ iudice ſeculari ſecũdo loco libellũ
proponere,& petere,prout in eo,ita arguo, nã licet
pendente cauſa eccleſiaſtica incidẽti coram iudice
ſuo,qui ſeculari inhibuit,nõ poſſit ſeculari iudex ſu-
per principali procedere,ẽt quod eccleſiaſticus tule
rit ſententiam,à qua fuerit appellatũ,cum per appel
lationẽ interpoſitã,quæ adhuc pẽdet,cauſa principa
lis ſopita non dicaẽ,ut in d.c.tuam,& in d.c.lator,&
20 Feder.de ſenis in d.conſi.126.tñ† quãdo cã eccleſia-
ſtica incidẽs fuit terminata,& finita,& ſentẽtia in rẽ
iudicatã tranſiuit, iudex ſecularis nõ prohibeẽ ſuper
cauſa principali cognoſcere,atque procedere, ut ex
preſsè probatur in d.c.tuam,& in d.c.lator, & ubiq;
ſcriben.omnes:Sed in caſu occurrẽti ẽt pro parte ad
uerſariorum præſupponitur, cãm eccleſiaſticam in-
cidentem fuiſſe finitã per ſentẽtiam iudicis eccleſia
ſtici in Romana curia,quæ in rem iudicatam tranſi-
uit, ut in puncto mihi exhibito cõtinetur, ergo non
obſtãte inhibitione facta ſeculari ipſe potuit, & põt
in cã principali ſuper reſtitutione bonorum uerè pi
gnoratorũ,quæ ſimulatè uẽdita dicebãtur, procede
re,& de illa cã cognoſcere. Alio reſpectu ẽt cauſa in
cidẽs eccleſiaſtica põt dici corã eccleſiaſtico finita,
& terminata quoad effectũ,ut ſecularis iudex poſſit

in cauſa principali ꝓcedere,& de ea cognoſcere
obſtante inhibitione, d.c.tuam, d.c.lator, &
de mente Feder.in d.conſi.126.arguendo à cõtra
ſenſu, primo , quia conſtat de ſententia lata in cu
Romana contra dictum Comitem Ioannem fra
ſcum,& nõ apparet ab ea appellatum fuiſſe,ergo
la in rem iudicatam tranſiuit,c.quod ad conſulta
nem extra de re iudi. & hoc præſupponit pars ad
ſa in exceptionibus ſuis contra ſm libellũ oppoſi
ueluti mihi in facto præſupponitur. Scdo quia
fortè eſſet pro parte dicti Comitis Ioannisfranc
appellatum, tñ poſtea ipſe appellatione renũcia
21 †prout renunciare potuit ad effectũ, ut ſententi
rem iudicatã trãſiret, ut l.per hanc in fi.C.de te
22 appell.nam † ex quo pro parte dicti Comitis Ioa
franciſci fuit ſecũdo loco productus libellus co
iudice ſeculari ſuper cauſa principali,& ſic ſuper
cã primũ iudicem ſecularem adiuit, cenſetur app
lationi,ſi quam interpoſuiſſet, renunciare,qua
contrarium,ſuæ appellatione fecit per ea,qu
tur per Abb.in c.cum teneamur, extra de appel
etiam quia adeundo iudicẽ ſecularem ſuper p
pali cauſa,ipſe non poterat ad illam redire,n
ta cauſa eccleſiaſtica iuribus præallegatis,&
in d.conſi.ergo ipſe Comes Ioannesfranciſc
ſetur appellationi interpoſitæ renunciaſſe,nã
ſupponeret appellationem adhuc pendere,cu
cidens eccleſiaſtica non diceretur finita, & id
potuiſſet ad ſecularẽ ſuper principali redire,
unde adeundo illũ , & coram eo proponẽdo li
ſuper principali actum contrarium ſuæ appella
fecit,& ſic cenſetur neceſſario preſupponere cã
cidentẽ eccleſiaſticã eſſe finitã,& cõſequẽter app
lationi ſuæ renunciaſſe,c.directè,& c.ſolicitudin
cum ibi not.& per Abb.in d.c.cum teneamur, ex
de appell. Sumus igitur ĩ caſu, in quo dictus Com
Ioannesfrãciſcus potuit ad iudicẽ ſecularẽ princi
li cauſa ẽt prius, & in primo libello mota redire
quibus infero, ꝙ ſtantibus proximè dictis teſtes ex
minati in prima inſtantia ſuper cauſa principali
ciunt fidem coram eodẽ iudice, & inter eaſdem p
ſonas,& in eadem cauſa,ſaltem pro parte, uideli
quo ad effectũ,vt ſuper reſtitutione bonorũ uerè p
gnoratorum procedi poſſit , quamuis illa ſimul
dicantur uendita per ea,quæ habentur in c.cum c
ſa extra de teſtibus, cum ibi allegatis per Bar. in
cum lite mota,ff.de iudi.ſolui.¶Nec obſtãt in cõ
riũ ſupra adducta, & in primis id, quod primo lo
de pendentia quæſtionis incidentis corã eccleſi
co,qui etiam ſeculari inhibuit,adducebatur,
deductis ſupra latiſſimè colligitur multiplex re
ſio, prima, ꝙ quæſtio intentata in hoc nouo lib
ſecundo loco propoſito dr̃ noua, & diuerſa ca
prima principali coram eodẽ iudice mota, ſec
quamuis illa diceretur eadem , tñ quæſtio inci
quæ fuerat ad eccleſiaſticum deuoluta, fuit fin
terminata per ſententiam,quæ tranſiuit in rem
catã,ueluti ẽt pars aduerſa præſupponit, & ſup
nè dixi.¶Non obſtat,ꝙ libellus ſecũdo loco p
ctus fuerit ineptus,& malè formatus,& ideò Co
Ioannesfranciſcus eſt repellẽdus, qñ in libello
fuit expreſſa ſpecies ſimulationis, ut uolunt p
ſcrib. in locis iam ſæpe allegatis: nam ad hoc
poteſt,ꝙ in libello fuit clarè expreſſa ſpecies ſi
tionis intentata,dictũ enim fuit, ꝙ cum ipſa do
la eſſet in neceſſitate conſtituta, & pecunijs ind
ret,ipſa reqſiuit Comitẽ Carolum, ꝙ ſibi daret
nos mille ducẽtos,& animo contrahendi mutu
pignorãdi quædã caſtra,& bona immobilia,
la uẽdere florenis mille ducẽtis,ĩ quo ꝑctu

mento ipſa confeſſa fuit dictã pecuniã à domino Carolo recepiſſe, & ꝙ fuit pactũ de retrouendendo pro eodem pretio & ꝙ ipſa domina Paula permãſit in poſſeſſione dictorũ bonorũ: quæ omnia arguunt dictũ contractum uenditionis fuiſſe ſimulatè factũ, cum uerè contractũ fuerit mutuũ, & pignus: † Ex quibus luce meridiana clarius cõſtat, ꝙ comes Ioannesfrãciſcus in hoc ſecundo libello ꝓpoſuit ſimulationẽ contractus uenditionis ad cõtractũ mutui, & pignoris, q̃ dicitur ſpecies ſimulationis de contractu ad contractum, quæ eſt ſpecies ſeparata ab aliis ſpeciebus, & maximè ab illa, quę dicitur de contractu ad ſe ipſum, de qua loquitur Bar. in l. poſt cõtractũ, ff. de dona. & tex. in l. contractus, in d. l. nuda, & in d. l. imaginaria: Et ſufficit, ꝙ ex uerbis libelli colligatur, quæ actio, & quæ ſpecies fuerit intentata, quãuis ſingulariter, & nominatim nõ exprimatur, c. dilecti filii, & habetur in examinata, de iudi. l. 1. ff. ſi menſor, fal. mod. di. & l. cum ibi no. ff. de eden. & facit l. certũ, ff. ſi cer. pet. & l. nominatim. ff. de cond. & demon. & inquantum Doct. dicũt, ꝙ libellus, in quo nõ fuit expreſſa ſpecies ſimulationis, nõ ualet, loquuntur, quando ſimpliciter, & generaliter in libello dictum fuit, ꝙ contractus fuit ſimulatus, nõ declarando per aliqua uerba, in qua ſpecie fuerit ſimulatus, nec nominando ſpeciem nominatim in ſingulari, & in indiuiduo, nec in libello exprimẽdo uerba talia, ex quibus certa ſpecies colligatur, alioquin ſecus eſſet. ¶ Non aduerſatur tex. ſi in ſecũdo libello dicatur intẽtata actio pignoratitia ad reſtitutionẽ bonorũ pignoratorũ, quæ nõ competit debitori, niſi ipſe omnẽ pecuniam debitam creditori ſoluerit, aut integraliter ſatisfecerit, l. ſi rẽ, §. omnis, & l. pecuniã cũ aliis, ff. de pigno. actio. & argum. l. quam diu, C. de diſtrac. pign. & ſupra plenius dictum fuit, quia reſpondetur, ꝙ in caſu noſtro præſupponitur per do. Com. Ioannemfranciſcum fuiſſe creditoribus integraliter, & ſufficienter ſatisfactum ideo, ꝙ locus fuit pignoratitiæ actioni contra prædictum creditorẽ bona pignorata retinentem uirtute ſimulatæ, & fictæ uenditionis, præſupponitur. n. in dicto libello, ꝙ do. Carolus, & ſucceſſiuè deſcendentes & hæredes ſui ex rebus, ut ſupra pignoratis, ſeu ſimulatè emptis tot fructus perceperunt, ꝙ ipſis fuit integraliter ſoluta ſors mutuata florenorum mille ducentorũ, & ſi quid reſidui, facta imputatione in ſortem, ut ſupra, de dicto credito florenorũ mille ducentorũ ſupereſt, (quod negatur) tunc ipſe do. Comes Ioannesfranciſcus offert ſe in iudicio paratũ eiſdem aduerſariis velle ſoluere, & ſatisfacere: Et è cõtrario ſi pars aduerſa aliquid ultra ſortẽ ex dictis fructibus percepiſſet petiit Com. Ioannesfrãciſcus aduerſarios cõpellendos fore ad ſibi reſtituendum: Ergo ſumus ĩ caſu, in quo potuit agi pignoratitia actio in qua præſupponitur ex iuris diſpoſitione fuiſſe creditori integraliter ſatisfactũ, & in euẽtum, in quem non reperiretur totaliter ſatisfactum, actor obtulit iudicialiter ſe ad omne reſiduum ſoluendum, † quæ oblatio iudicialis ſaltem in caſu ambiguo ſufficit, ut eſt tex. no. & ibi gl. in l. ſi rem, §. fi. ff. de pigno. actio. & arg. l. reſiduum, & l. ſi prius, quam, C. de diſtrac. pigno. & ibi glo. magiſtralis, quæ facit differentiam, an oblatio facta fuerit in iudicio, an uerò extra iudiciũ, & eſt bonus tex. in l. item liberatur, §. qui paratus, ff. quibus mod. pig. uel hypo. ſolui. ideq; probatur in d. l. ſi rem, §. penul. cum §. fi. At in caſu noſtro agens in ſecũdo libello in fine obtulit omne reſiduum, ſi quod ſoluere tenebatur, ergo pignus liberatũ fuit, & conſequẽter actioni pignoratitiæ locus fuit. Nec obſtat tex. in d. l. ſi rẽ, §. oĩs, & in d. l. quã diu, quia iura illa loquuntur, quãdo certũ erat, omnẽ pecuniam creditã nõ fuiſſe ſolutam, ſiue ſatisfactã, & debitor iudicialiter nõ offerebat ſe uelle creditori ſoluere. ¶ Ex quibus omnibus, ſiue dicamus cauſam incidentem eccleſiaſticã iã per eccleſiaſticũ fuiſſe finitã, & terminatam ꝑ ſñiam, quæ in rẽ iudicatã tranſiuit, prout finitã in caſu noſtro eſſe exiſtimo, & pars aduerſa in ſuis exceptionibus ad ſecũdũ libellũ fateri uidetur, ut in puncto mihi exhibito præſupponitur, ſiue adhuc ẽt dicta cauſa incidẽs eccleſiaſtica pendere dicatur, cõcludenter demõſtratur, ꝙ licitũ fuit Comiti Ioannifranciſco ſecũdũ libellũ corã eodẽ iudice ſeculari ꝓponere ſuper ſimulatione cõtractus agẽdo actione pignoratitia cõtra creditorẽ detinentẽ, & occupantem bona uerè pignorata, proponendo tamẽ ſimulationem contractus aliter, quã in primo libello, ueluti factum apparet, ſi uerba utriuſq; libelli diligenter inſpiciantur, nã in primo fuit ꝓpoſita ſimulatio contractus ad cõtractum ſimul coniunctim, & connexè cũ prauitate uſuraria narrando, & exprimendo quã plura uerba clarè inferentia, ꝙ agebatur de prauitate uſurarũ, ut in dicto libello uideri poteſt, in ſecũdo autem libello fuit propoſita, & intentata ſimulatio ſimplex de contractu ad contractũ ſine aliqua mentione uſurarũ, ſed ſimpliciter agendo ad reſtitutionẽ bonorũ uerè pignoratorũ: Et ideò uidetur in ſecũdo libello mota noua. & diuerſa cã, quæ ſpecie à prima differre dicitur, nam cauſa mixta in ſe continens cãm partim ſecularem, & partim eccleſiaſticã dicitur alia, & diuerſa cauſa ab illa, quę eſt ſimplex ſecularis, cũ mixtũ, ut iam dixi, differat ſpecie ab eo, qđ eſt ſimplex. Verum igitur erit dicere, ꝙ coram ſeculari iudice potuit proponi ſecũdus libellus, & ſuper eo corã ſeculari ꝓcedi, ut ex pluribus iam dixi. Nec obſtat tex. in d. c. tuã, & in d. c. lator, & in d. c. cauſam, quia illa iura loquũtur, quando actor, pendente cauſa incidẽti eccleſiaſtica coram iudice eccleſiaſtico, uellet agere ſuꝑ cã ſeculari principali, quæ iam fuerat cum eccleſiaſtica mixta, & connexa: Quæ declaratio eſt notanda ad iura præallegata. ¶ Quinimmo
26 audeo dicere, uerumq; eſſe exiſtimo, † ꝙ quando cõtractus celebratus eſt ſimulate, & fictitie ſimulatione, quæ dicitur eſſe de contractu ad cõtractũ, de qua habetur in rubro, & nigro, ibiq; Bar. Pau. de Caſt. & alii, C. plus uale, ꝙ agit, & eſt talis ſimulatio contractus, quę habeat mixturam iuris eccleſiaſtici, ut quia contractus ita ſimulatè fuerit celebratus, ꝙ manifeſtã labem uſurariã in ſe contineat, ut in caſu d. c. ad noſtrã, & d. c. illo uos, ſi libuerit illi, qui ſit loco debitoris, uelle merè ſeculariter agere, puta ſolũ ad reſtitutionem pignoris, & nõ ad reſtitutionem fœnoris, tunc cauſa illa poſſet in libello corã iudice ſeculari proponi, ut de ea uſq; ad ſentẽtiam incluſiuè cognoſcat, nec tunc iudex eccleſiaſticus poſſet ratione vſurarum non petitarũ ſe intromittere, neq; ad petitionem rei cõuenti iudici ſeculari inhibere, quoniam eccleſiaſticus hæc facere poſſet, quando corã eo cauſa ſimulationis eſſet ita propoſita, quòd diceretur etiam uſurariam cauſam ſimul continere, ut quia ex uerbis libelli hoc inferretur d. c. lator, & d. c. tuam cũ aliis: Sed quando ille, cum quo celebratus fuit contractus ſimulatus, & uſurarius, nollet à principio agere de ſimulatione contractus, & de uſuris ſimul, ſed ſolum de ſimulatione ſimpliciter, tunc mihi videtur, quòd poſſit hoc coram ſeculari facere, nec contra eum excipi poterit, quòd ratione vſurarum cauſa ſit ad eccleſiaſticum deuoluta, cum nulla qualitas uſurariæ prauitatis fuerit in libello propoſita, nec allegata, potuit enim agens mouere cauſam merè ſecularem, & dimittere cauſam, ſeu qualitatem uſurariam, cum quilibet poſſit ſuo fauori

27 renunciare iuribus vulgaribus : Qđ ſuadetur,† nam
ponamus, ꝙ uerè mutuũ fuerit contractum ſub pi-
gnore,& cũ pacto exp̄ſſo ſoluendi vſuras menſtruas,
ſeu annuas, & ſic uſura expreſsè cõmiſſa fuerit, tunc
dico,ꝙ debitori etiã licitũ erit cõtra creditorẽ agere
non ſolũ expreſsè ad vſuras,& ad reſtitutionẽ pigno
ris iuxta text.in c. 1.& 2.& in c. conqueſtus de vſuris,
ſed etiam poterit,ſi voluerit,agere merè ſeculariter
coràm ſeculari ſolũ ad reſtitutionem pignoris,in cu
ius conſequentiã fructus percepti uel ſunt reſtituen
di,uel in ſortem cõpenſandi,l. 1.& 2.C.de pignorati
tia,actio.& arg.c.debitores,de iureiu. Item quia de-
bitori licitũ eſt agere ad pignus tantũ,& ſic ciuiliter,
& ſeculariter,cũ poſſit quis iuris ſuo in totũ, uel pro
parte renunciare , & nemo inuitus agere cogitur, &
tũc talis cauſa tanquã merè ſecularis poterit per iu-
dicẽ ſecularẽ cognoſci: ergo idẽ dicendũ erit in ca-
ſu,in quo cõtractus de ſimulatione arguitur,quæ ſi-
mulatio & ſi diceretur prauitatẽ vſurarũ in ſe conti-
nere ob multas præſumptiones hoc de iure inferen-
tes,tamen poterit is, in cuius odiũ ſimulatio tendit ,
ſolũ cauſam ſecularẽ ſuper reſtitutione pignoris in-
tentare,omiſſa qualitate uſuraria, nihil.n.refragatur
ſic uolenti agere,cũ diuerſa ſit cauſa pignoris à cau-
ſa,quæ eſt vſuraria,ſeu fœnus in ſe continet.¶An au
tem in caſu,de quo agitur,cõtractus uenditionis ita
dicatur ſimulatus,ꝙ cenſeatur , & ſit uerè contractũ
mutuũ,ac etiã pignus,& ſimulatè,ac fictè ſit contra-
ctus venditionis, & an ſit talis ſimulatio , quæ faciat
præſumi cõtractum eſſe vſurarium,concludo, ꝙ ſic,
28 †quoniã non ſolum cõcurrunt duæ præſumptiones
uiolentæ,quæ de per ſe huiuſmodi ſimulationẽ con
tractus,& prauitatẽ uſurariã arguunt, uidelicet mo-
dicitas pretii,& pactũ de retrouendendo in continẽ-
ti celebratũ,vt probari videtur in d.c.ad noſtrã, ibi-
q́ue Inn.Hoſt.Io.And.dom.Ant.& Io.de Imo. & Ar
chidiaco. in c.plerię; 14.q.3.& Hoſt.in d.c. illo uos,
de pigno.ſed etiã cõcurrunt plures aliæ cõiecturę le
gitimæ,& primo ex eo,ꝙ is,qui uendidit bona,con-
feſſus fuit ſe pretiũ recepiſſe,& nõ conſtat poſtea nu
merationẽ aliquã interueniſſe,vt in caſu noſtro glo.
in verbo ex his in l. per diuerſas, & in l. ab anaſtaſio,
C.manda.& plenè habetur per Bar.in l.2.col. penul.
uerſi.adde ꝙ,C.ne liceat poten.Secũdo quia po ſt ve
ditionẽ factã vẽditrix,hæredesq́; ſui diu in poſſeſſio-
ne bonorũ,vt aſſeritur,venditorũ remanſerunt,ex il
lis percipiendo fructus ut ueri domini,& poſſeſſores
ad l.ſicut,§.ſuperuacuũ,ff.quibus modis pignus, uel
hypothe.ſoluitur:& ex curſu triginta annorũ præſu-
mitur,& probatur iſte titulus dominii, & ꝙ tãquam
domini poſſederint.Eſt & alia coniectura,quia con-
uentum fuit, ꝙ nõ liceat retroemere, niſi ad quinde
cim menſes inchoandos à die cõtractæ uenditionis,
arg.d.c.illo uos,& d.c.ad noſtrã. Adeſt etiã alia ma-
gna præſumptio,ꝙ bona fuerunt vendita pretio lon
gè minori, ꝗ ſit dimidia iuſti pretii, quo caſu tàm ex
cõſtitutionibus ſynodalibus ciuitatis, quã etiã de iu
re communi infertur,ꝙ ſimulata fuerit uenditio , &
in fraudẽ uſurarũ facta iuribus proximè allegatis , &
habetur per legiſtas,in l. 1.& per totũ,C.plus uale.qđ
agitur,& legitur in d.c.conqueſtus de uſuris. Cõcur
rit quinto alia ſimulationis coniectura , quia bona
empta in continenti fuerunt locata ad certum tem-
pus ſub magna, & exceſſiua penſione non conſueta
ſolui tempore celebrati contractus,quæ penſio cen-
ſetur promiſſa pro uſuris,& in illarum fraudẽ,ut præ
ſupponunt Moder.Veronen.in tracta.de ſimulatio-
ne contractus in 3.præſumptione per multa,quæ al-
legant. Fuerunt etiam in dicto inſtrumento aſſertæ
venditionis appoſita pacta,& plures clauſulæ nõ cõ-
ſueta,nec conſuetæ apponi in cõtractibus uendit[io]
num,quæ etiã arguũt contractus ſimulationẽ,ut re
ferunt dicti Mod.in 9.præſumptione poſt Bald.in c.
1.verſi. quæro de quibuſdam pactis in titu. de feu
dato in uicẽ legis cõmiſſo.gl.& doct. in l. ſi quis ſub
cõditione,ff.de conditio.inſtitu. Ex tot ergo coniе-
cturis ſimul cõcurretibus manifeſtè inferri uidetur,
ꝙ cõtractus fuerit ſimulatus,& in fraudẽ uſurarũ ce-
lebratus, ut ſeriatim, & paſſim uolunt legiſtæ ua-
riis locis,& canoniſtæ maximè in d.c.illo uos,& ...
lius in d.c.ad noſtrã,ubi plenè dixi.Et hęc quo ad ...
mam difficultatẽ dicta ſufficiant. ¶Capio ſecũ[dam]
præſuppoſito,prout uerũ videtur , ꝙ iudex ſecu[laris]
in caſu occurrenti poſſit cognoſcere de cauſa ſimu
lationis in ſecundo libello ꝓpoſita nõ obſtante in[hi]
29 bitione per iudicem eccleſiaſticum facta,†an te[ſtes]
examinati, & probationes factæ ſuper primo libel[lo]
coràm iudice ſeculari proſint agenti ex ſecundo li
bello ad fundandã ſuam intentionẽ coràm eodẽ iu
dice ſeculari:Et nõ prodeſſe videtur prima facie, q[uia]
aut cauſa mota in ſecundo libello eſt eadẽ cũ pri[ma],
quæ fuit mota principaliter coràm eodẽ iudice ſecu
lari,& incidenter cognita ratione uſurarũ coràm iu
dice eccleſiaſtico,& tũc cum illa adhuc pende[at co]
ràm eccleſiaſtico,qui iudici ſeculari inhibuit, ...
dicerẽtur produci atteſtationes, & aliæ proba[tiones]
iam factæ coràm ipſo ſeculari ſuper cognition[e ...]
rũ,quæ in ſecundo libello cõtinentur, cũ adhuc [effec]
tus inhibitionis prædictæ duret , ut uoluit Abb.in
c.tuam,in ulti.col.de ordi.cogni.& Fede. de Sen[is]
d.conſi.126.& cum iudex ſecularis,durante cauſa [co]
ràm eccleſiaſtico , eiusq́ue inhibitione, nõ poſſit in
cauſa ſeculari, ſeu principali ꝓcedere , ut ſæpe di[ctum]
eſt.Aut cauſa hæc mota in ſecũdo libello dicitur [no]
ua cauſa,& diuerſa à prima,& tunc ſequitur,ꝙ teſtes
examinati,& ꝓbationes factæ in prima non pro[ſunt]
in hoc ſecundo iudicio facto ſuper ſecundo libello,
& ſuper alia cauſa, quia teſtes examinati in uno iudi
cio nõ faciunt fidẽ in alio iudicio inter eaſdem per-
ſonas,quando ageretur ad diuerſum finẽ,& effectũ,
ut eſt de mente Inn.poſt glo.in c.cum dilectus extra
de ordi.cogni.per text.in c.ueniens,de teſtib. Sed in
primo libello agebatur ad diuerſum finem, uide[li]
cet ut iudicaretur cõtractus ſimulatus, & uſurari[us]
in ſecũdo uerò ſolũ, ut ſimpliciter iudicaretur ſimu
latus,ergo &c. ¶Quibus non obſtãtibus, contra[rium]
uidetur verius, quia ſi uerũ eſt, ꝙ cauſa incidens ec
cleſiaſtica coràm eccleſiaſtico terminata fuerit, ...
dico,ꝙ ex quo principalis cauſa rediuit ad iudicẽ ſe
cularem,ut in d.c.tuam,& in d.c.lator,& ex quo pri
ma cauſa principalis,& ſecunda propoſita in ſecun
do libello tendunt ad eundem finẽ,& effectũ, uide[li]
cet ut contractus uenditionis iudicetur ſimulatus,
fictitius,& ꝙ uerè dicatur contractũ mutuum,& pi
gnus, ut inferre uidentur uerba utriuſq; libelli ...
uerba inferẽtia prauitatẽ uſurariã, quæ fuit per ec[cle]
ſiaſticũ terminata,& ex quo ſumus inter eaſdem per
ſonas,& coram eodẽ iudice,ſequitur,ꝙ teſtes pri[us]
examinati ſuper iiſdem articulis faciunt fidẽ ...
hac cauſa ſecũdo loco principaliter ſuper ſimu[latio]
ne contractus mota per ea,quæ uoluit Bart.in d.
lite mota,& plenius in l.2.§.1.ff.ui bono.rapto. ...
rò teneamus,ꝙ cauſa incidens uſurarum adhuc ...
deat,quod uerum non eſſe puto per prædicta & ...
ex quo ſumus inter eaſdem perſonas, & quia lite
principalis uidetur ad eundem effectum tendere, ...
quitur,quòd teſtes prius examinati fidem in alio iu
dicio faciunt , cum materia uideatur eſſe eadem ...
tradita per Barto.& Alex.in d.l.2.§.1.& per Inno. ...
d.c.cum dilectus,de ordi.cogn.& per canoniſt.in ...

cum

...cauſam, & in c.cum in tua, extra de teſti. Et ita concludo, ſaluo ſaniori iudicio. Laus Deo.

SVMMAE.

Uſuraria cauſa an ſit ſimpliciter ſpiritualis, & eccleſiaſtica, an ue ro mixta, & per quem cognoſcenda, & nu. 5. 6. & 8.

Cauſa abſolutionis à iuramento eſt merè eccleſiaſtica, ſed ſolum per iudicem eccleſiaſticum cognoſcenda.

Etiam quando abſolutio iuramenti peteretur ſuper contractu, cu ius cauſa eſſet temporalis, uel mixta, & per iudicem ſecularē cognoſci poſſet.

Iudex idem præparantis, & præparati eſſe debet.

Cauſa ſummaria, & extraordinaria dicitur petitio exequutionis inſtrumenti ſuper reuocatione pacti precarij pro adimplemen to promiſſorum.

Uſuraria, ſeu alia ſpiritualis incidens remittitur ad iudicē ec cleſiaſticum, & iuriſdictionem iudicis ſecularis ſuſpendit, quā do cauſa principalis coràm ſeculari mota eßet ordinaria, ſecus ſi eſſet ſummaria, & extraordinaria, uel exequutiua.

Quæſtio uſuraria quando exequutionem coràm iudice ſeculari principalem non impediat.

EPITOME.

Uſurariam cām, in qua ſolū ſuper facto, & nō de ſubſtantia uſuræ ſit qō, incidentem ad cām principaliter ſuper exequutione inſtrumenti corā iudice ſeculari motā nō dici merè eccleſiaſticā, uel ſpiritualem, uel tpalem, uel mixtam, & nō eſſe ad eccleſiaſticum iudicem remittendam, ſed etiam per ſecularem poſſe cognoſci, hic oſtenditur.

CONSILIVM CCXI.

Concludendvm vr̄ eē in caſu, de quo agitur, ꝙ cā, ſuper qua Reuerendiſſimus do. Vicarius epiſcopi pronunciauit, dicatur eſſe merè ſpūalis, & eccleſiaſtica, & non prophana, nec mixta, & conſequenter, ꝙ ſolum per iudicē eccleſiaſticū, & nō per ſecularē cognoſci poſſit, quoniā† cauſa vſuraria ſimpliciter, & indiſtinctè dicatur ſpiritualis, & eccleſiaſtica, & ꝑ eccleſiaſticū, & nō per ſecularem eſt cognoſcenda, ſiue principaliter, ſiue incidenter mota fuerit, ut eſt gl. notabilis in cle. diſpendioſam de iud. quæ ſatis benè examinat, & optimè etiā probat, ille tex. idemq́; uoluit gl. in c. ex literis, de iureiu. in c.cum ſit generale, de fo. compe. in c. 1. de offi. ord. & in ſumma 11. q. 1. ubi dicunt crimen uſuræ eſſe eccleſiaſticū, & habetur per Lapū in allegatio. 57. & 75. qui dicit ita de facto obtinuiſſe, & Romanā curiam ita ſeruare: idē uoluit Bal. in l. quoties, C. de iudi. Et hoc eſt uerū, niſi eſſet quæſtio de ſolo calculo uſuræ, quia tunc poſſet talis cā tanquam temporalis, & prophana per ſecularem cognoſci, ut dixi per eū, & per Petr. de Anch. in d. clem. diſpendioſam, & per Io. de Imo. in d.c.cum ſit. Præterea† cum principaliter coràm eccleſiaſtico ꝓceſſum fuerit ſuper cauſa abſolutionis à iuramento, & pronunciatū fuerit in fauorem petētis abſolutionē, uidelicet ipſum eſſe abſoluēdum, & hoc propter prauitatē uſurariā, quā continet contractus, ſuper quo agitur, ut in ſententia dicti domini Vicarii habetur, ſequitur, ꝙ talis cauſa dēt dici merè eccleſiaſtica, & ſpiritualis, & ſolum per iudicem eccleſiaſticum cognoſci poterit, qa materia iuramenti eſt merè fori eccleſiaſtici, & non ſecularis gl. in d.c.cum ſit, & in c. prædicandum, 22. q. 1. Hoſt. in c. tuam de ordin. cogni. c. fi. de foro com pe. in 6. & Abb. in c. ſignificante, de pigno. Quinimmo ſi abſolutio iuramenti fuiſſet petita corā eccleſiaſtico ſuper cōtractu, cuius cauſa aliàs eſſet temporalis, uel mixta, & per iudicem ſecularem cognoſci potuiſſet, ut quia quis eſſet dicturus contractum uſu

rarium, ac etiam quando qō uſuræ eſſet ſuper facto
uſuræ, quo caſu cā hæc dicitur tēporalis, uel mixta,
tunc talis cauſa etiā diceretur effecta eccleſiaſtica, &
ſolum poſſet cognoſci per iudicem eccleſiaſticum,
4 qui de abſolutione iuramenti cognouit, quia† idem
debet eſſe iudex præparantis, & præparati, ut no. Bal.
in l. ordinarii, col. 1. C. de rei uend. & facit id, qđ uo-
luit Cald. in conſi. 2. de foro compe. & ſequitur Paul.
de Caſt. in l. 2. C. ubi, & apud quē, & in d. l. ordinarij:
Sed in caſu noſtro petita fuit abſolutio à iuramento
ad effectū, ut poſſit dici, & allegari contractus vſura-
rius, ut in ꝓceſſu, ergo hæc cauſa utroq; reſpectu ec-
cleſiaſtica dici debet: Et ex prædictis infertur, ꝙ hæc
cauſa tanquā merè eccleſiaſtica poterit cognoſci in
curia, & extra ciuitatē Mutinæ, quia non dicitur eſſe
prophana, nec mixta, & conſequenter nō dicitur de
iis cauſis, quæ ex forma literarum apoſtolicarū, & ra
tione priuilegii ciuitati Mutinæ cōceſſi debeat in ci
uitate, ſeu dioceſi Mutinæ cognoſci. ¶ Quibus tamē
nō obſtantibus, cōtrarium uidetur uerius, ꝙ hæc cā
dicatur mixta, & ſic talis, quæ potuerit cognoſci ne-
dum per iudicem eccleſiaſticum, ſed etiam per ſecu
larem, & conſequenter dicatur de illis cauſis, quę cō
prehenduntur in literis apoſtolicis, & in priuilegiis
ciuitati Mutinæ cōceſſis; & ideò ſit de illa cognoſcē
dū in ciuitate, ſeu dioceſi Mutinæ, ut cautū eſt in di-
ctis literis apoſtolicis, & maximè cū talis cauſa ſum-
mā quingentorum ducatorū non excedat. Et ad hoc
dicendum plura me mouent, & in primis opinio eo
5 rum, qui tenuerunt, † ꝙ cauſa vſuraria ſimpliciter di
catur eſſe mixta, uidelicet temporalis, & eccleſiaſti-
ca, & ꝙ de illa tàm per ſecularē, quàm per eccleſiaſti
cum cognoſci poſſit, ut notabiliter uoluit Salice. in
l. eos, in fi. C. de uſuris, & Cald. in conſilio ſuo poſito
inter conſilia Petri de Ancha. ſub nu. 237. incip. inhę
rendo, & Io. de Ana. in c. poſt miſerabilem, de uſuris
refert Modernos ita tenuiſſe, & ibi uidetur text. cla-
rus, & idē uoluit Archid. in c. quid dicam 14. q. 4. Se-
6 cundo faciunt ea, † quæ ad propoſitum uoluit Bart.
in l. 2. ff. de iuriſd. om. iud. & in l. quoties, C. de iudi.
& in l. omni, C. de ſacroſan. eccle. & in l. titia, ff. ſol.
mat. & ubiq; doct. & quæ poſt Bart. docto. canon ſtæ
communiter uolunt in d.c.cum ſit generale de foro
comp. ubi Abb. & Ant. in c. cauſam, de ordin. cogni.
& in c. lator, qui fil. ſint legi. & eſt communis opinio,
ueluti atteſtantur Abb. & Mod. & in d.c.cum ſit, qui
infinitos hoc tenentes allegant, & dicunt non eſſe
tutū ab hac ſententia recedere, uidelicet ꝙ quando
quæſtio eſt ſuper ſubſtātia uſuræ, hoc eſt, an uſura ſit
peccatū, nec ne, uel quando certū eſt factum, & du-
bitatur, an illud factum ſit uſura, nec ne, tūc quæſtio
iſta dicitur eſſe talis, quæ ſolū per eccleſiaſticum co-
gnoſci debet, quia talis cauſa dicitur eſſe merè ſpiri-
tualis, & eccleſiaſtica, & ita intelligātur gloſę primo
loco allegatæ, & tex. in d. clem. diſpendioſam, & in
clem. 1. de uſur. Quando uerò quæſtio eſſet ſuper fa-
cto, quod quidem pluribus modis exemplificatur, &
inter alios, quando eſſet quæſtio inter aliquos, quia
diceretur, ꝙ contractus factus fuit in fraudem uſura
rū, uel ꝙ aliquid eſſet in contractu adiectū in fraudē
uſurarū, & aduerſarius negaret, qa diceret illud fuiſ-
ſe adiectū ratione intereſſe, & non in fraudem vſura
rū, tūc talis cauſa, ſeu quæſtio nō diceretur merè ec-
cleſiaſtica, nec ſpiritualis, ſed temporalis, uel ſaltem
mixta, & per utrunq; iudicem cognoſci poſſet, ſecun
dum quod iuriſdictio præuenta eſſet, ita eſt de men-
te Bartoli, in d. l. titia, & in d. l. quoties, & ita etiam
exemplificat do. Anto. in d.c. cum ſit, & in d.c. cau-
ſam, in pen. col. Io. de Ana. in d.c. poſt miſerabilem,
& Ancha. in conſi. 97. in ulti. col. Et Alex. in conſi. 9.